

**MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
REKTORIUS**

ĮSAKYMAS

**DĖL MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO ATITIKTIES MOKSLINIŲ TYRIMŲ ETIKAI
KOMITETO VEIKLOS NUOSTATŲ PATVIRTINIMO**

1. T v i r t i n u Mykolo Romerio universiteto atitikties mokslinių tyrimų etikai komiteto veiklos nuostatus (pridedama).

2. P r i p a ž į s t u netekusiu galios Rektoriaus 2024 m. gruodžio 2 d. įsakymą Nr. 1I-260 “Dėl atitikties mokslinių tyrimų etikai prašymo ir konfidencialumo pasižadėjimo formų patvirtinimo”.

Rektorė

prof. dr. Inga Žalėnienė

Paskirstymas:

1 – Originalas

1 – Visiems struktūriniais padaliniais

Parengė Romas Prakapas, Marius Laurinaitis, Agata Katkonienė, Inga Daukšienė
5420

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO ATITIKTIES MOKSLINIŲ TYRIMŲ ETIKAI KOMITETO VEIKLOS NUOSTATAI

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Mykolo Romerio universiteto atitikties mokslinių tyrimų etikai komiteto veiklos nuostatai (toliau – Nuostatai) nustato Mykolo Romerio universiteto (toliau – Universiteto) atitikties mokslinių tyrimų etikai komiteto (toliau – Komitetas) veiklos tikslus, funkcijas, sudarymo bei darbo organizavimo tvarką.

2. Nuostatai parengti vadovaujantis Atitikties mokslinių tyrimų etikai vertinimo gairėmis (toliau – Gairės), patvirtintomis Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus 2022 m. birželio 6 d. įsakymu Nr. V-16.

3. Komitetas savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymu, Gairėmis, Publikavimo etikos gairėmis, patvirtintomis Lietuvos rektorių konferencijos 2019 m. vasario 8 d., Universiteto akademinės etikos kodeksu ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais mokslinių tyrimų vykdymą Lietuvoje bei tarptautinių organizacijų dokumentais, tokiais kaip Europos mokslinių tyrimų sąžiningo elgesio kodeksas, Europos tyrėjų etikos kodeksas ir kt. Jei mokslinis tyrimas bus atliekamas užsienio valstybėje, Komitetas atsižvelgia ir į tos šalies įstatymus ar kitus teisės aktus.

4. Pagrindinė Komiteto funkcija yra vertinti planuojamo vykdyti mokslinio tyrimo atitiktį mokslinių tyrimų etikai dar prieš prasidedant tyrimui.

5. Komitetas, atlikdamas atitikties mokslinių tyrimų etikai vertinimą, siekia:

5.1. užtikrinti Universitete atstovaujamų mokslo krypčių tyrimų atitiktį mokslinių tyrimų etikai;

5.2. užtikrinti aukštą akademinės etikos vertybių ir principų laikymąsi;

5.3. padėti Universiteto mokslininkams, tyrėjams, doktorantams (toliau – tyrėjai) planuojant savo tyrimus tinkamai laikytis mokslinių tyrimų etikos vertybių ir principų, užtikrinančių mokslinių tyrimų atlikimo kokybę;

5.4. užtikrinti asmenų, dalyvaujančių moksliniuose tyrimuose, teises, orumą ir gerovę;

5.5. padėti Universiteto tyrėjams tinkamai tvarkyti duomenis, įskaitant ir asmens duomenis;

5.6. mažinti riziką, susijusią su mokslinio tyrimo tiriamaisiais, tyrėjais ir trečiosiomis šalimis;

5.7. didinti visuomenės pasitikėjimą akademine bendruomene, atliekančia mokslinius tyrimus.

6. Komitetas nevertina mokslinių tyrimų kokybės.
7. Komitetas vertina tik dar nepradėtų įgyvendinti, tačiau pilnai suplanuotų mokslinių tyrimų atitiktį mokslinių tyrimų etikai. Išimtis taikoma testiniams tyrimams, kurie buvo pradėti iki Komiteto veiklos pradžios, tačiau ir šių tyrimų atveju vertinama tik būsimų testinio tyrimo etapų atitiktis mokslinių tyrimų etikai.
8. Komitetas vertina tik Universiteto tyrėjų mokslinius tyrimus. Bakalauro ir magistro studijų pakopų studentų mokslinių tyrimų atitiktis mokslinių tyrimų etikai Komitetas nevertina.
9. Komitetas vertina tik tyrimus, į kuriuos įtraukiami žmonės ir (ar) gyvūnai ir tyrimus, kuriuose renkami asmens duomenys.
10. Tais atvejais, kai pagal Lietuvos Respublikos biomedicininį tyrimų etikos įstatymą tyrimui (ar jo daliai) reikalingas leidimas, tyrėjas privalo jį gauti prieš kreipdamasis į Komitetą. Jei tyrime planuojama gyvūnus ne tik įtraukti į tyrimą, bet ir atlikti bandymus su jais, tyrėjas privalo, prieš kreipdamasis Komitetą, teisės aktų nustatyta tvarka gauti Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos leidimą.
11. Prireikus Komitetas bendradarbiauja su kitomis institucijomis, atsižvelgiant į jų kompetencijos sritis (pvz., dėl biomedicininį tyrimų – su Lietuvos bioetikos komitetu, regioniniais biomedicininį tyrimų etikos komitetais, dėl mokslinių tyrimų etikos ir akademinės etikos bei su jos įgyvendinimu susijusių procedūrų – su Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnyba, dėl lygių galimybių užtikrinimo – su Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, dėl duomenų apsaugos – su Valstybine duomenų apsaugos inspekcija ir Žurnalistų etikos inspektorius tarnyba ir pan.), dėl veiklos principų taikymo ir (ar) sudėtingų atvejų.
12. Visa informacija apie planuojamus atlikti tyrimus, pateikta Komiteto vertinimui, yra laikoma konfidencialia.
13. Nuostatai ir informacija apie Komiteto narius skelbiami Universiteto tinklapyje lietuvių ir anglų kalbomis.

II. KOMITETO SUDARYMO TVARKA

14. Komitetas sudaromas iš ne mažiau kaip 12 (dvylikos) narių, turinčių skirtingą ir kuo platesnę akademinę ir (ar) profesinę patirtį, reikalingą kuo išsamiau ir tinkamiau įvertinti Universitete planuojamų vykdyti mokslinių tyrimų atitiktį etikai.
15. Komiteto nariais gali būti Universiteto dėstytojai ir (ar) mokslo darbuotojai, kurie dirba Universitete ne trumpiau nei 3 (trejus) metus ne mažesne nei 0,5 etato dalimi. Komite te turi būti užtikrinamas atstovavimas skirtingoms mokslo kryptims.
16. Komitetą sudaro ir tvirtina Universiteto rektorius. Sudarant Komitetą iš jo narių paskiriamas Komiteto pirmininkas. Komiteto sekretoriaus funkcijas atlikti Universiteto rektorius įsakymu paveda konkrečiam Universiteto darbuotojui. Komiteto sekretorius nėra Komiteto narys.

17. Komiteto nariai skiriami 3 (trijų) metų kadencijai ir gali eiti pareigas ne daugiau nei 2 (dvi) kadencijas iš eilės, nepriklausomai nuo to ar Komiteto nariu buvo visą kadenciją.

18. Komiteto nariais gali būti skiriami tik nepriekaištingos reputacijos asmenys. Asmuo nelaikomas nepriekaištingos reputacijos, jeigu jis:

18.1. savo elgesiu ir (ar) veikla yra pažeidęs akademinę etiką ir po tokio pažeidimo nustatymo nėra praėję 10 metų;

18.2. buvo atleistas iš darbo, pareigų ar yra praradęs teisę verstis tam tikra veikla už kituose įstatymuose keliamo nepriekaištingos reputacijos reikalavimo neatitiktį ar elgesio (etikos) normų pažeidimą ir nuo atleidimo iš darbo, pareigų ar teisės verstis tam tikra veikla praradimo dienos nepraėjo 4 metai;

18.3. buvo atleistas arba pašalintas iš skiriamų arba renkamų pareigų dėl priesaikos ar pasižadėjimo sulaužymo, pareigūno vardo pažeminimo ir nuo atleidimo arba pašalinimo iš pareigų dienos nepraėjo 4 metai;

18.4. yra ar buvo įstatymų nustatyta tvarka uždraustos organizacijos narys, jeigu nuo narystės pabaigos nepraėjo 4 metai;

18.5. piktnaudžiauja alkoholiu, psichotropinėmis, narkotinėmis ar kitomis psichiką veikiančiomis medžiagomis.

19. Asmenys, tapę Komiteto nariais, privalo pasirašyti nustatytos formos konfidencialumo pasižadėjimą (1 priedas) ir nepriekaištingos reputacijos deklaraciją (2 priedas). Konfidencialumo pasižadėjimo Komiteto nariai privalo laikytis 5 (penkerius) metus pasibaigus kadencijai. Asmens duomenų paslaptis saugoma neterminuotai.

20. Komiteto nariai, vykdydami pareigas, vadovaujasi pagarbos žmogaus teisėms, orumo, nešališkumo, skaidrumo, nepriklausomumo nuo tyrėjo ir kitais principais, nurodytais Universiteto akademinės etikos kodekse, profesinės etikos kodeksuose.

21. Komiteto nario įgaliojimai pasibaigia:

21.1. pasibaigus kadencijai;

21.2. pasibaigus darbo santykiams su Universitetu;

21.3. savo noru atsistatydinus iš Komiteto nario pareigų, pateikus prašymą dėl atsistatydinimo Komiteto pirmininkui;

21.4. Nuostatų nustatyta tvarka atšaukus Komiteto narį dėl jo neatitikties nepriekaištingos reputacijos reikalavimams ar Komiteto nariui nevykdant konfidencialumo pasižadėjime ar nešališkumo deklaracijoje nurodytų įsipareigojimų.

22. Paaiškėjus, kad Komiteto narys neatitinka nepriekaištingos reputacijos reikalavimų ar Universiteto teisės aktų nustatyta tvarka nustatčius, kad Komiteto narys pažeidė akademinę etiką, nevykdė konfidencialumo pasižadėjime ar nešališkumo deklaracijoje nurodytų įsipareigojimų, Komiteto narys atšaukiamas iš pareigų Komiteto pirmininko teikimu, o Komiteto pirmininkas – daugumos Komiteto narių teikimu, Universiteto rektoriaus sprendimu. Komiteto narys, kurio atžvilgiu yra pradėtas tyrimas, negali dalyvauti Komiteto posėdžiuose.

23. Į Komiteto nario, kurio įgaliojimai pasibaigė Nuostatų 21.1–21.4 papunkčiuose nurodytais pagrindais, vietą Nuostatų nustatyta tvarka likusiam Komiteto kadencijos laikotarpiui yra skiriamas naujas narys.

24. Prireikus Komitetas gali pasitelkti atitinkamos mokslo krypties nepriklausomus ekspertus, kurie teiktų nuomonę dėl atitikties mokslinio tyrimo etikai paraiškos vertinimo, konsultuotų Komiteto narius. Priimant sprendimus, ekspertai neturi balsavimo teisės. Prieš pradėdami veiklą, ekspertai pasirašo konfidencialumo pasižadėjimą ir nešališkumo deklaraciją.

III. KOMITETO FUNKCIJOS IR DARBO ORGANIZAVIMAS

25. Komitetas atlieka šias funkcijas:

25.1. vertina tyrėjų paraiškas dėl mokslinių tyrimų atitikties mokslinių tyrimų etikai vertinimo (toliau – paraiška), svarsto ir tvirtina sprendimus dėl tyrimų atitikties mokslinių tyrimų etikai remiantis atitinkamos mokslo krypties profesinę ir mokslinių tyrimų etiką reglamentuojančiais dokumentais, teisės aktais, susijusiais su tyrimų etikos reikalavimais ir principais;

25.2. konsultuoja, teikia rekomendacijas tyrėjams dėl tyrimų atlikimui reikiamų dokumentų, susijusių su mokslinių tyrimų etika ar duomenų valdymu, rengimo;

25.3. tarpininkauja tyrėjų konsultacijose su Universiteto asmens duomenų apsaugos pareigūnu asmens duomenų tvarkymo klausimais;

25.4. rengia ir atnaujiną dokumentus, skirtus tyrėjų mokslinių tyrimų dokumentacijai (tyrimo etinio vertinimo anketa, duomenų valdymo planas ir kt.);

25.5. svarsto ir priima sprendimus dėl viešai prieinamos informacijos apie Komiteto veiklą pateikimo;

25.6. renka, sistemina duomenis ir teikia Universiteto rektoriui ataskaitą apie Komiteto darbą;

25.7. atlieka kitas funkcijas, reikalingas Komiteto tikslų įgyvendinimui.

26. Komiteto darbą organizuoja, už jo veiklą atsako ir jam atstovauja Komiteto pirmininkas.

27. Komiteto pirmininkas:

27.1. kviečia ir pirmininkauja Komiteto posėdžiams;

27.2. teikia Universiteto rektoriui tvirtinti Nuostatų pakeitimus;

27.3. organizuoja paraiškų nagrinėjimą;

27.4. inicijuoja aktualių klausimų svarstymą;

27.5. bendradarbiauja su Universiteto duomenų apsaugos pareigūnu asmens duomenų apsaugos klausimais;

27.6. atlieka kitas veiklas, susijusias su Komiteto funkcijų užtikrinimu.

28. Komiteto narys, kuriam kyla interesų konfliktas dėl pateikto mokslinio tyrimo projekto atitikties mokslinių tyrimų etikai vertinimo, privalo nusišalinti vos tik tai paaiškėja, apie tai raštu pranešdamas Komiteto pirmininkui. Toks narys negali dalyvauti vertinant pirminį ar tęstinį to mokslinio tyrimo projektą, išskyrus atvejus, kai reikia pateikti

Komiteto reikalaujamą informaciją. Jeigu Komiteto pirmininkui kyla interesų konfliktas, apie tai jis privalo pranešti Komiteto sekretoriui. Komiteto sekretorius, gavęs informaciją apie Komiteto pirmininko interesų konfliktą konkretaus mokslinio tyrimo projekto atžvilgiu, informuoja apie tai Komitetą. Komiteto posėdyje balsų dauguma išrenkamas Komiteto narys, kuris laikomas konkretaus posėdžio pirmininku.

29. Komiteto pirmininkui dėl pateisinamų priežasčių negalint dalyvauti Komiteto posėdyje, posėdį kviečia Komiteto sekretorius, o jam pirmininkauja posėdyje balsų dauguma išrinktas Komiteto narys, kuris laikomas konkretaus posėdžio pirmininku.

30. Komiteto sekretorius priima Komiteto dokumentus ir juos registruoja, rengia posėdžių protokolus, išsiunčia sprendimus suinteresuotiems asmenims, skelbia informaciją apie Komiteto sudėtį ir jo veiklą Universiteto interneto svetainėje.

31. Komiteto darbo organizavimo forma – posėdis.

32. Komiteto posėdis gali būti vykdomas nuotoliniu būdu, kai dalis ar visi Komiteto nariai posėdyje dalyvauja nuotoliniu būdu.

33. Komiteto posėdžiai uždari. Tame pačiame posėdyje svarstant kelis mokslinių tyrimų projektus, susiję asmenys kviečiami atskirai.

34. Komiteto posėdis laikomas teisėtu, o jo metu priimti sprendimai galiojančiais, jei posėdyje dalyvauja ne mažiau kaip pusė Komiteto narių.

35. Komiteto posėdžiai yra protokoluojami. Posėdžių protokolus pasirašo Komiteto pirmininkas. Protokolai pasirašomi ir registruojami Universiteto elektroninėje dokumentų valdymo sistemoje (toliau – eDVS).

36. Tyrėjai, planuojantys atlikti mokslinį tyrimą, teikia Komitetui nustatytos formos paraišką (3 priedas). Paraišką teikia tyrimą atliekančios grupės tyrėjas arba doktorantas. Paraiškos forma ir su jos pildymu bei pateikimu susijusi informacija (pagrindiniai tyrėjo asmens duomenys, kontaktinė informacija, mokslinio tyrimo planas ir santrauka, duomenų rinkimo instrumentais (pvz., klausimynas, interviu aprašas), duomenų valdymo planas (4 priedas), informuoto asmens sutikimas, (5 priedas),) pateikiama eDVS.

37. Tyrėjai – Universiteto darbuotojai, paraišką į eDVS įkelia savarankiškai. Paraiška pasirašoma kvalifikuotu elektroniniu parašu ir perduodama atsakingam vykdytojui – Komiteto sekretoriui, kuris patikrinęs ar paraiška atitinka Nuostatų reikalavimus, per 5 darbo dienas pateikia ją per eDVS susipažinti Atitikties mokslinių tyrimų etikai komiteto nariams.

38. Doktorantai, kurie nėra Universiteto darbuotojai, pasirašytas paraiškas atsiunčia Komiteto sekretoriui, kuris patikrinęs paraiškų atitiktį Nuostatų reikalavimams, per 5 darbo dienas juos užregistruoja eDVS ir pateikia per eDVS susipažinti Atitikties mokslinių tyrimų etikai komiteto nariams.

39. Sprendimą dėl planuojamo tyrimo atitikties mokslinių tyrimų etikai Komitetas privalo priimti ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo paraiškų priėmimo terminų ir ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos informuoti apie priimtą sprendimą tyrėją.

40. Komitetas sprendimą dėl mokslinio tyrimo atitikties mokslinių tyrimų etikai priima posėdžiuose atviru balsavimu paprasta balsų dauguma. Jei balsai pasiskirsto po lygiai, lemiamas yra Komiteto pirmininko (posėdžio pirmininko) balsas.

41. Komitetui atlikus planuojamo mokslinio tyrimo vertinimo procedūrą, apie priimtą sprendimą tyrėjas informuojamas Universiteto eDVS priemonėmis perduodant susipažinti Komiteto protokolo išrašą, o doktorantui Komiteto protokolo išrašas siunčiamas elektroniniu paštu.

42. Komiteto sprendimas, kad planuojamas mokslinis tyrimas atitinka mokslinių tyrimų etikai galioja tam tikrą terminą, dėl kurio sprendžiama kiekvieną kartą atskirai, atsižvelgiant į šiuos kriterijus:

42.1. planuojamo mokslinio tyrimo trukmė;

42.2. kitų institucijų (jei privaloma) leidimų, vykdyti tyrimą/us terminai.

43. Atlikus reikšmingus mokslinio tyrimo, dėl kurio Komitetas priėmė sprendimą, kad planuojamas mokslinis tyrimas atitinka mokslinių tyrimų etikai, plano pakeitimus, tyrėjas per 5 darbo dienas kreipiasi iš naujo į Komitetą su prašymu, kad gautų naują sprendimą dėl atitikties mokslinių tyrimų etikai.

44. Jei Komitetas turi pastabų ar rekomendacijų dėl konkretaus mokslinio tyrimo atitikties mokslinių tyrimų etikai, prašymą pateikę tyrėjai, atsižvelgę į Komiteto pastabas bei rekomendacijas, teikia paraišką pakartotinam vertinimui arba pateikia motyvuotą paaiškinimą, jei su Komiteto pastabomis ir rekomendacijomis nesutinka, arba informuoja Komitetą apie tai, kad atsisako sumanymo vykdyti planuotą mokslinį tyrimą. Pakartotiniam vertinimui yra pateikiami atsakymai į Komiteto klausimus ir pastabas bei papildyta paraiškos forma su pažymėtais pakeitimais. Jei tyrimo autorius ar autoriai atsisako atsižvelgti į Komiteto pastabas ir rekomendacijas ir planuoja įgyvendinti mokslinį tyrimą, kuris akivaizdžiai prieštarauja mokslinių tyrimų etikai ir kyla akivaizdi didelės žalos rizika tyrimo dalyviams, Komitetas apie tai gali informuoti paraišką pateikusio tyrėjo tiesioginį vadovą, pranešdamas apie galimas rizikas tyrimo dalyviams bei Universiteto reputacijai, bei suinteresuotas institucijas.

IV. MOKSLINIŲ TYRIMŲ, TURINČIŲ ATITIKTIES MOKSLINIŲ TYRIMŲ ETIKAI VERTINIMO PATVIRTINIMĄ, REGISTRAVIMAS

45. Visų Universiteto tyrėjų atliekamų mokslinių tyrimų, kurių atitiktis mokslinių tyrimų etikai patvirtinta, registro pasirinkti duomenys apie mokslinius tyrimus viešai prieinami Universiteto tinklalapyje tokia apimtimi, kuri nustatyta Universiteto Atitikties mokslinių tyrimų etikai patvirtinimą gavusių mokslinių tyrimų registro nuostatuose.

46. Viešai prieinamame Atitikties mokslinių tyrimų etikai patvirtinimą gavusių mokslinių tyrimų registre skelbiami šie duomenys apie mokslinius tyrimus:

46.1. tyrėjo vardas, pavardė, afiliacija (ir / ar partneriai) (nurodoma ne tik institucija, bet ir prieskyra akademinės bendruomenės grupei: dėstytojas, tyrėjas, studentas) ir el. pašto adresas;

46.2. mokslinio tyrimo pavadinimas;

- 46.3. mokslo kryptis (-ys);
- 46.4. sukurtos ir / ar planuojamos mokslinės produkcijos rūšis (pvz., straipsnis, monografija, vadovėlis, vaizdo įrašas, kt.);
- 46.5. mokslinio tyrimo duomenų rinkimo metodai;
- 46.6. mokslinio tyrimo duomenų analizės metodai;
- 46.7. finansavimo šaltiniai;
- 46.8. prasminiai žodžiai.

V. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

- 47. Šis Komiteto darbo reglamentas įsigalioja nuo jo priėmimo dienos.
